

Het heiligenboek

Basilus de Grote (1) Tom Zwaenepoel

Basilus wordt in Caesarea geboren. Hij groeit op in een welgestelde 'familie van heiligen'. Tot die 'huiskerk' behorende broers en zussen, onder wie Gregorius van Nyssa. Ze worden christelijk opgevoed en krijgen alles wat de tijd aan algemene kennis te bieden heeft. Basilus wil zoals zijn vader redenaar en advocaat worden en studeert daarvoor in Caesarea, Constantinopel en Athene, waar een levenslange vriendschap met Gregorius van Nazianze begint. Na zijn studies wordt hij onder invloed van zijn oudere zus monnik. Omstreeks 355 sticht hij een klooster in een onherbergzaam gebied in Cappadocië, waar hij vijf jaar leeft. Hij laat zich in Caesarea dopen (356) en wordt later priester (364). Zijn geëngageerde strijd tegen de stellingen van het arianisme maakt hem tot een succesvolle leraar van de christenen. Hij wordt de rechterhand van aartsbisschop Eusebius, een briljant strijder voor rechtvaardigheid. In 370 volgt Basilus hem op als nieuwe metropoliet van Cappadocië. Na een aanslepende ziekte sterft hij op 49-jarige leeftijd.

Basilus kan omschreven worden als een prikkelbare, trotse, temperamentvolle en strijdvarende man. Zijn moed, verantwoordelijkheidsgevoel en door-

zettingsvermogen dragen bij tot zijn succes. Hoewel hij slechts enkele jaren het bisschopsambt uitoefent, laat hij de Kerk een rijk erfgoed achter. De wijze waarop hij zijn bisdom leidt, wordt lange tijd beschouwd als model voor andere bisdommen. Ook op het kloosterleven drukt hij zijn stempel. Basilus verlangt van zijn monniken niet enkel gebed, ascese en lichamelijke arbeid, maar ook intensieve Bijbelstudie. Die combinatie, geformuleerd in de gedetailleerde *Basilusregel*, is tot op vandaag de geldige monniksregel van de orthodoxe Kerk.

Basilus beïnvloedde sterk Benedictus van Nursia, die hem als zijn leermeester beschouwt (vergelijk *Regula* 73,5), en daarmee ook vele kloosterordes van het Westen. Ook al beperkt zijn kloosterleven zich tot slechts vijf jaar, toch geldt Basilus als de 'patriarch van de Griekse monniken'. Byzantijnse liturgische teksten noemen hem ook een 'licht van de Kerk', mede door zijn verdiensten als wijze hervormer van de liturgie. Door zijn impuls leert het godsvolk de psalmen kennen en beminnen. Voor Basilus gaan liturgie, aanbidding en gebed steeds gepaard met naastenliefde.

Het ascetische kloosterleven zet Basilus als bisschop voort. Hij

draagt een sobere mantel, leeft van brood, water en groenten, eet geen vlees en wordt daarom graag door vegetariërs geciteerd. Consequent neemt hij afstand van alles wat met luxe te maken heeft. Hij komt tussenbeide bij de staat om wantoestanden aan te klagen en het lijden van de bevolking te verminderen. Hij waakt over de vrijheid van de Kerk en het recht om het geloof te belijden. De herder waakt over zijn kudde: hij voedt met het woord en vormt door zijn voorbeeld.

Van de vier oosterse kerkvaders heeft Basilus de sterkste 'antenne' voor sociale rechtvaardigheid en christelijke naastenliefde. Hij verkoopt zijn geërfde goederen en verdeelt de opbrengst onder de armen. In tijden van hongersnood vraagt hij de gelovigen „alleen te bezitten wat iedereen toekomst" (*Hom. tempore famis*). Hij deelt zelf soep uit aan armen, helpt noodlijdenden zonder onderscheid te maken in aanzien of religie. Bij de poorten van Caesarea laat hij ziekenhuizen, armenhuizen, een onderkomen voor melaatsen, sociale inrichtingen, bejaardentehuizen en ateliers voor daklozen oprichten. Die 'citadel van liefde' wordt naar hem *Basileias* of *Basiliade* genoemd. Die sociale en geestelijke 'stad van barmhartigheid' staat

aan de oorsprong van de moderne ziekenhuisinrichtingen. Alle noodlijdenden kijken naar onze handen zoals wij naar Gods handen kijken als we in nood zijn. Daarom is het vanzelfsprekend dat de rijken delen met de armen.

In de schilderkunst wordt Basilus de Grote afgebeeld in oosters bisschoppelijk gewaad met mijter, staf, boekrol of duif. Hij is de patroonheilige van Rusland en de oosters-orthodoxe monniken. In 1568 verhef de katholieke Kerk hem tot kerkleraar.

Tom Zwaenepoel, *Het Heiligenboek. Levenswijsheid van honderd en enige heiligen*, Lannoo, Tielt, 2008, ISBN 978 90 209 8041 7. Dit boek is helaas uitverkocht.

Omroep

29 november, 9 uur, *Braambos op één* (herhaling omstreeks 23.30 uur op Canvas). Het is onze wereld, onze waardigheid, onze toekomst. Reportage over Belgische jongeren die de Belgische samenleving en die van mensen buiten Europa beter willen leren kennen. Ze voeren de kijker mee naar twee projecten. *A Pen for Europe* daagt hen uit hun vragen over en reacties op de Belgische en de Europese samenleving te formuleren aan de hand van artikels, reportages over actuele thema's en werkwinkels. Daarnaast biedt het ministerie van Ontwikkelingssamenwerking honderden jongeren de kans om projecten van Broederlijk Delen, Caritas International en Entraide en Fraternité te bezoeken en wetenschappelijk onderzoek te verrichten over voedselzekerheid en technieken voor duurzame ontwikkeling. Tot slot de laatste aflevering van de vierdelige serie *Vijftig jaar interreligieuze dialoog. Van vroeger en nu*. In de concluderend *Nostra aetate* van 1965 werden de joodse wortels van het christendom erkend en het antisemitisme streng veroordeeld. Hoe ver staan we een halve eeuw later? Welke initiatieven stimuleren de interreligieuze dialoog?

De vrome kudde

Aan tafel Ingezonden door Julien Vanden Broeck

In een populair restaurant staan de klanten aan te schuiven tot er een tafeltje vrijkomt. Een van de wachtenden wenkt de ober en zegt:

– Waarom maakt u die slapende man daar niet wakker?

Zegt de ober:

– Dat heb ik al driemaal gedaan, mijnheer, maar hij valt telkens weer in slaap.

Zucht de klant:

– Maar waarom gooit u hem dan niet buiten.

Antwoordt de over:

– Wel, mijnheer, telkens als ik hem wakker maak, vraagt hij de rekening en betaalt hij...

Aan tafel Ingezonden door Julien Vanden Broeck

– Ik eet geen spinazie, want ik houd niet van spinazie. Ik ben blij dat ik niet van spinazie houd, want als ik ervan zou houden, zou ik spinazie eten en ik houd er niet van...

In onze Kerk mag best wat meer gelachen worden. Dat blijkt ook de uitdrukkelijke wens van heel wat lezers. Die proberen we in deze rubriek op hun wensen te bedienen. Wekelijks één of meerdere mopjes, leuke anekdotes, bedenkingen, woordspelingen... Kent u er nog een leuke? **KERK & leven • Vrome Kudde**, Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, fax 03 210 08 49, e-mail devromekudde@kerknet.be.

dans zeehond		ballet- danseres	spijs- kaart		bedompt		trek- vogel	kruisboog v.e. gewelf rivier in Oostenrijk
	2		altijd- durend lokspijs					8
weg met bomen				1	afgelopen huid- uitwas			
nagel v.e. roofdier lichaams- deel						een zekere klein kind	9	
					pulverig wiel			ver- pakings- gewicht
ge- plaveide weg	deel v.e. voet		ruimte- vaartuig tegen					7
				6		oever inhouds- maat		
afloop kerel		4			pampa- haas voltooid			
					nood- signaal			3
onnozel	5					stuk stof		

Ontdek meer en andere puzzels in onze puzzelboeken en -tijdschriften.

DEPUZZELAAR

© De Puzzelaar

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Oplossing van deze puzzel: nominate